

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายอุดม รัฐอมฤต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๐/๒๕๖๗

เรื่องพิจารณาที่ ๑๐/๒๕๖๗

วันที่ ๗ เดือน สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง { คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง
พรรคก้าวไกล ผู้ถูกร้อง

คณะกรรมการการเลือกตั้ง (ผู้ร้อง) ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคก้าวไกล (ผู้ถูกร้อง) ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของบุคคลผู้เป็นกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง ตามมาตรา ๙๒ วรรคสอง และห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้อง ที่ถูกยุบและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีก ภายในกำหนดสิบปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นพรรคการเมืองตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง ปัจจุบันชื่อ “พรรคก้าวไกล” ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๖๓ ต่อมา วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๗ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗ เป็นข้อยุติในสาระสำคัญว่า เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องในขณะนั้น และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้อง รวมจำนวน ๔๔ คน เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร และในระหว่างการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นการทั่วไปเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๖ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องใช้นโยบายของพรรคผู้ถูกร้องในการหาเสียงเลือกตั้งเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

See

ประกอบกับกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้อง และสมาชิกของพรรคผู้ถูกร้องมีพฤติการณ์รณรงค์ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกกฎหมายดังกล่าวเรื่อยมา โดยการเข้าร่วมการชุมนุมจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ รวมถึงยังเป็นผู้ต้องหาหรือเป็นนายประกันผู้ต้องหาในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และเคยแสดงความคิดเห็นทั้งให้แก้ไขหรือยกเลิกกฎหมายดังกล่าวผ่านการจัดกิจกรรมทางการเมืองและสื่อสังคมออนไลน์หลายครั้ง และศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยว่าการกระทำของนายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ และพรรคผู้ถูกร้องเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง และให้เลิกการกระทำที่มีขอบดังกล่าว ต่อมานายเรืองไกร ลีภิพัฒน์ ยื่นคำร้องฉบับลงวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ และนายธีรยุทธ สุวรรณเกษร ยื่นคำร้องฉบับลงวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ต่อผู้ร้อง ขอให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒

ผู้ร้องเห็นว่ากรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ว่า พรรคผู้ถูกร้องกระทำการอันเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง และสั่งการให้พรรคผู้ถูกร้องเลิกการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่นเพื่อให้มีการยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ อีกทั้งไม่ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ด้วยวิธีการซึ่งไม่ใช่กระบวนการทางนิติบัญญัติโดยชอบที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตด้วยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๔ เป็นกรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคผู้ถูกร้องกระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเข้าลักษณะกระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งเป็นเหตุแห่งการยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) จึงมีมติในการประชุมครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๗ ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ดังนี้

(๑) มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง

(๒) มีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของบุคคลผู้เป็นคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง คือ นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ นายชัยวัช ตุลาธน นางสาวณิภัทร์ กุลเศรษฐสิทธิ์ นายณกรณ์พงศ์ ศุภนิมิตตระกูล นายปดิพัทธ์ สันติภาดา นายสมชาย ฝั่งชลจิตร นางอมรัตน์ โชคปมิตต์กุล นายอภิชาติ ศิริสุนทร นางสาวเบญจา แสงจันทร์ นายสุเทพ อู่อ้น และนายอภิสิทธิ์ พรหมฤทธิ์

(๓) มีคำสั่งห้ามมิให้ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องเป็นกรณีที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา วินิจฉัยเพื่อมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง เมื่อผู้ร้องมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการ อันเป็นเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคผู้ถูกร้องได้ตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) และผู้ร้อง ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณา วินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๑๓) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง และให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

ในชั้นของการไต่สวน ศาลรัฐธรรมนูญให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา นำส่งเอกสาร ประกอบและพยานเอกสาร ให้ผู้ร้องยื่นบัญชีระบุพยานหลักฐานและให้คู่กรณีเสนอบันทึกถ้อยคำ ยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นเป็นหนังสือตามประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนด นอกจากนี้ ให้นำพยาน เอกสารที่ได้จากการไต่สวนในคดีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ มารวมไว้ในสำนวนคดีนี้ รวมทั้งให้คู่กรณียื่นคำคัดค้านพยานหลักฐาน และให้คู่กรณียื่นคำแถลงการณ์ปิดคดี

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุสมควรยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) หรือไม่

ประเด็นที่สอง คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องจะถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสองหรือไม่ เพียงใด

ประเด็นที่สาม ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องที่ถูกยุบและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งจะไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้องถูกยุบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง หรือไม่

ความเห็น

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุสมควรยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) หรือไม่

โดยประเด็นนี้พิจารณาตามข้อโต้แย้งที่ผู้ถูกร้องยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ๕ ประการ ดังนี้

(๑) ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีเขตอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยคดีเฉพาะตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ การที่ผู้ร้องยื่นคำร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคผู้ถูกร้องกรณีผู้ถูกร้องมีการกระทำตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ แต่บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญดังกล่าวมิได้บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจยุบพรรคการเมือง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) ที่ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ เป็นอันใช้บังคับไม่ได้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้

เห็นว่า รัฐธรรมนูญจัดทำขึ้นเพื่อให้เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศและมีการกำหนดให้การแก้ไขเพิ่มเติมกระทำได้ยากกว่ากฎหมายธรรมดา และด้วยลำดับชั้นที่อยู่สูงกว่ากฎหมายทั่วไป รัฐธรรมนูญจึงเป็นกฎหมายที่มีลักษณะเป็นการวางหลักเกณฑ์ที่เป็นหลักการสำคัญ ไม่จำเป็นต้องตรากฎหมายในส่วนที่เป็นรายละเอียด เพราะด้วยข้อจำกัดในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญดังกล่าว บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญจึงมีเนื้อหาเป็นการวางหลักการทั่วไป แต่อาศัยกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ

หรือกฎหมายอื่นเป็นเครื่องช่วยกำหนดหลักเกณฑ์ในรายละเอียดและแนวทางปฏิบัติเฉพาะเรื่อง ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติเป็นหลักการทั่วไปไว้ ในส่วนที่เกี่ยวกับพรรคการเมือง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๐ (๔) บัญญัติให้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองขึ้น เป็นการเฉพาะ ทั้งนี้ เพื่อให้พรรคการเมืองในฐานะสถาบันทางการเมืองที่มีความสำคัญสามารถดำเนิน กิจการสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ สาระสำคัญของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้กำหนดวิธีการจัดตั้งและการสิ้นสุดของพรรคการเมือง การดำเนินกิจการของพรรคการเมือง วางหลักเกณฑ์ที่พรรคการเมืองต้องปฏิบัติและข้อห้ามมิให้ปฏิบัติ รวมถึงการกำหนดสภาพบังคับในกรณีที่มีการปฏิบัติฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ดังกล่าว ซึ่งมีทั้งการจำกัดสิทธิ ที่เป็นบทลงโทษทางการเมือง และบทกำหนดโทษทางอาญาไว้ด้วย โดยเฉพาะในส่วนของบทลงโทษ ทางการเมือง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญในการพิจารณาวินิจฉัยกรณีมีเหตุสั่งยุบพรรคการเมืองซึ่งเป็นหนึ่งในบรรดาเหตุ ที่กฎหมายดังกล่าวบัญญัติให้พรรคการเมืองสิ้นสุดสภาพไว้ในหมวด ๘ การสิ้นสุดของพรรคการเมือง โดยมาตรา ๙๒ แยกเป็นเหตุต่าง ๆ ออกเป็น ๒ กลุ่ม กลุ่มแรก การสั่งยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) ด้วยเหตุที่พรรคการเมืองดำเนินกิจการกระทบต่อระบอบการปกครอง กล่าวคือ (๑) กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และ (๒) กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข ส่วนกลุ่มที่สอง เป็นการสั่งยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๓) และ (๔) ด้วยเหตุที่พรรคการเมืองกระทำความผิดร้ายแรงในกรณีอื่น หรือมีเหตุอื่นที่กฎหมายกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญ สั่งยุบพรรคการเมือง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) กำหนดเหตุให้ศาลสั่งยุบพรรคการเมืองเนื่องจากพรรคการเมืองกระทำการในทาง บ่อนทำลายการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งเหตุแห่งการยุบ พรรคการเมืองในกลุ่มนี้สอดคล้องกับหลักการที่มุ่งให้มีการป้องกันระบอบการปกครองซึ่งเป็นหลักการสำคัญ ของรัฐธรรมนูญมิให้ถูกทำลายลง หรือที่เรียกในระบบกฎหมายรัฐธรรมนูญ เรียกว่า หลักประชาธิปไตย ที่ป้องกันตนเองได้ (*Sustainable Democracy*) โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้การจัดตั้งพรรคการเมืองต้องยึดมั่นในหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดังความว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการร่วมกันจัดตั้ง พรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตามที่กฎหมายบัญญัติ” การตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงเป็นไปตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญดังกล่าว

แม้รัฐธรรมนูญที่ใช้บังคับในปัจจุบันจะไม่ได้บัญญัติโดยตรงให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งยุบพรรคที่กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขไว้ในรัฐธรรมนูญ ดังเช่นที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๓ วรรคสาม และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๘ วรรคสาม บัญญัติให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคได้เมื่อมีการกระทำความผิดดังกล่าวก็ตาม แต่เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญทั้งสามฉบับมีหลักการสำคัญเหมือนกัน กล่าวคือ ต่างมุ่งให้มีมาตรการปกป้องคุ้มครองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองเป็นกฎหมายที่กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดตั้งและการสิ้นสุดของพรรคการเมืองเพื่อนำหลักการของรัฐธรรมนูญไปสู่ทางปฏิบัติ พรรคการเมืองจึงเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ การที่รัฐธรรมนูญไม่มีบทบัญญัติให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองไว้โดยตรงจึงเป็นเพียงการไม่บัญญัติหลักเกณฑ์ที่เป็นส่วนรายละเอียด หาใช่ประเด็นเชิงหลักการที่ปฏิเสธอำนาจในการกำหนดสภาพบังคับในกรณีมีการฝ่าฝืนหลักการดังกล่าวในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองแต่อย่างใดไม่ อีกทั้งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๑๐)^๑ ยังได้บัญญัติถึงคำสั่งยุบพรรคการเมืองซึ่งมีผลต่อสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้ด้วย ทำให้เห็นว่าการที่ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจสั่งยุบพรรคการเมืองตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๑๓) บัญญัติไว้ จึงเป็นหลักเกณฑ์ที่สอดคล้องเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแล้ว ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องจึงฟังไม่ขึ้น

(๒) ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ว่า ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยมิได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๓ ประกอบระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของนายทะเบียน

^๑ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ “สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อ ...

(๑๐) ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง แต่ในกรณีที่ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง เพราะมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นเป็นสมาชิก และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นไม่อาจเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่มีคำสั่งยุบพรรคการเมือง ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันถัดจากวันที่ครบกำหนดหกสิบวันนั้น ... ”

พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๖ ข้อ ๗ ทำให้ผู้ถูกร้องไม่มีโอกาสทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ ไม่มีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐาน การยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

เห็นว่า การยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อยุบพรรคการเมืองมีกระบวนการเริ่มต้นได้ ๒ กรณี ได้แก่ กรณีที่หนึ่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งมี “หลักฐานอันควรเชื่อได้” ว่าพรรคการเมืองใด มีการกระทำตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) ถึง (๔) และกรณีที่สอง “เมื่อปรากฏ” ต่อนายทะเบียน พรรคการเมืองว่าพรรคการเมืองใดกระทำการตามมาตรา ๙๒ นายทะเบียนพรรคการเมืองต้องรวบรวม ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพื่อเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งตามระเบียบคณะกรรมการ การเลือกตั้งว่าด้วยการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของนายทะเบียนพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๖ เห็นได้ว่า กฎหมายบัญญัติถ้อยคำในลักษณะและระดับความชัดเจนของการกระทำ ที่ปรากฏไว้แตกต่างกัน หากคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมือง มีการกระทำตามที่กฎหมายบัญญัติ คณะกรรมการการเลือกตั้งย่อมมีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ได้ทันที ในทางตรงกันข้ามหากเป็นกรณีที่ยังไม่มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ เป็นแต่เพียงความปรากฏ ต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองเท่านั้น เช่น กรณีมีผู้ยื่นคำร้องหรือร้องเรียนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง กรณีเช่นนี้ย่อมเป็นหน้าที่ของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่จะต้องรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน เพื่อให้เรื่องดังกล่าวมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ก่อนที่จะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ในคดีนี้ ผู้ร้องชี้แจงตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็น ว่า ผู้ร้องมีหลักฐานอันควร เชื่อได้ว่าการกระทำอันเป็นเหตุแห่งการยุบพรรคผู้ถูกร้อง โดยอาศัยพยานหลักฐานซึ่งเป็นข้อเท็จจริง ที่ไม่อาจรับฟังเป็นอย่างอื่นได้ อันสืบเนื่องจากคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ซึ่งวินิจฉัยว่า พรรคผู้ถูกร้องใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ผู้ร้องในฐานะคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง มิได้ยื่นคำร้องตามมาตรา ๙๓ กล่าวคือ เป็นกรณีไม่มีเหตุให้ต้อง รวบรวมพยานหลักฐานเพื่อเสนอนายทะเบียนพรรคการเมือง และไม่มีเหตุให้นายทะเบียนพรรคการเมือง ต้องเสนอให้ผู้ร้องพิจารณาตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการรวบรวมข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานของนายทะเบียนพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๖ ข้อ ๗ และข้อ ๙ ดังนั้น เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗ ด้วยข้อเท็จจริงที่เป็นมูลกรณีเดียวกันและเป็น พยานหลักฐานสำคัญที่ผู้ร้องเห็นว่าไม่อาจโต้แย้งเป็นอย่างอื่นได้ กรณีเป็นการยื่นคำร้องในกรณีมีหลักฐาน อันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นเหตุให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบ

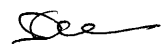

พรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ จึงเป็นคำร้องที่ศาลรัฐธรรมนูญรับไว้พิจารณาได้ ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องฟังไม่ขึ้น

(๓) ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ว่า ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญย่อมเป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กฤษฎีกา และหน่วยงานของรัฐ ผู้ร้องจึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยอาศัยข้อเท็จจริงตามคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗ แต่เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า หากปล่อยให้ผู้ถูกร้องกระทำการต่อไปย่อมไม่ไกลเกินกว่าเหตุที่จะนำไปสู่การล้มล้างการปกครอง การกระทำของผู้ถูกร้องตามคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗ จึงยังไม่มีผลเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เนื่องจากภายหลังที่ศาลรัฐธรรมนูญสั่งการให้ผู้ถูกร้องเลิกการกระทำ ผู้ถูกร้องได้นำนโยบายเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ออกจากเว็บไซต์ของพรรคผู้ถูกร้องทันที อีกทั้งมาตรฐานการพิสูจน์คดีตามคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗ ใช้ “มาตรฐานชัดเจนและน่าเชื่อถือ” (clear and convincing) แต่การพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามคำร้องในคดีนี้ย่อมต้องใช้มาตรฐานในระดับเดียวกับคดีอาญาที่ต้องพิสูจน์จนสิ้นสงสัย (proof beyond reasonable doubt) จึงไม่อาจนำผลของคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗ มาผูกพันการพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้ได้

เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ บัญญัติขึ้นในลักษณะการป้องกันไม่ให้บุคคลใดอ้างสิทธิหรือเสรีภาพของตนไปในทางล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หากยอมให้การกระทำนั้นยังคงดำเนินอยู่ย่อมจะก่อให้เกิดผลเสียหายอย่างร้ายแรงได้อย่างแน่นอน รัฐธรรมนูญจึงบัญญัติให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญสั่งบุคคลให้เลิกการกระทำดังกล่าวได้ทันที คำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญที่ให้บุคคลเลิกการกระทำนั้น อันมีลักษณะเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า ทั้งการกระทำที่ยังดำเนินอยู่และที่อาจดำเนินต่อไปเพื่อป้องกันไม่ให้บุคคลใช้สิทธิหรือเสรีภาพบ่อนทำลายระบอบการปกครองตามรัฐธรรมนูญ แม้ผู้ถูกร้องยกข้อความในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗ ที่ว่า “การกระทำของผู้ถูกร้องไม่ไกลเกินกว่าเหตุที่จะนำไปสู่การล้มล้างการปกครอง” แต่ข้อความดังกล่าวเป็นเพียงการวางแนวคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญว่า “การล้มล้างการปกครอง” ไม่ได้หมายความเฉพาะว่าการกระทำนั้นก่อผลสำเร็จให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมแล้วเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการกระทำที่มุ่งต่อผลที่ไม่พึงประสงค์ แม้ผลที่ต้องการยังไม่สำเร็จก็ตาม^๒ และถึงแม้ภายหลังศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗ ผู้ถูกร้องจะเลิก

^๒ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๒ เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเพื่อมีคำสั่งยุบพรรคไทยรักษาชาติ

การกระทำการตามคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญแล้ว การกระทำที่ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญย่อมเป็นข้อเท็จจริงที่มีผลสำเร็จแล้ว ดังนั้น เมื่อผู้ร้องในฐานะองค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีหน้าที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๔ (๕) ดูแลการดำเนินงานของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามกฎหมาย และมาตรา ๒๒๔ (๖) มีหน้าที่และอำนาจอื่นตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ได้ยื่นคำร้องโดยอาศัยข้อเท็จจริงที่ศาลรัฐธรรมนูญ ได้วินิจฉัยเป็นที่ยุติแล้วในคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗ เพื่อร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ กรณีจึงเป็นการร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญบังคับใช้กฎหมายตามหน้าที่และอำนาจของผู้ร้องซึ่งต้องดูแลการดำเนินงานของพรรคการเมืองโดยตรง ข้อเท็จจริงที่ได้จากการพิจารณาและผลของคำวินิจฉัยในคดีตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ว่าพรรคผู้ถูกร้องกระทำการที่เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขจึงรับฟังในคดีนี้ได้

ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ว่า การกระทำที่เป็นข้อต้องห้ามนั้นได้สิ้นสุดลงก่อนที่ผู้ร้องจะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ทำให้ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีเหตุที่จะพิจารณาสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องนั้น เห็นว่าการกระทำของผู้ถูกร้องที่เป็นเหตุให้มีการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญนั้น เป็นการกระทำที่เมื่อเกิดขึ้นและเข้าลักษณะต้องห้ามตามความที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ บัญญัติ ย่อมตกเป็นวัตถุแห่งคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญใช้ในการพิจารณา ไม่มีเหตุเปลี่ยนแปลงหรือยกเว้นผลของกฎหมาย ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องจึงฟังไม่ขึ้น

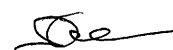
ส่วนในประเด็นข้อโต้แย้งเกี่ยวกับการใช้มาตรฐานการพิสูจน์ระหว่างคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ แตกต่างจากมาตรฐานการพิสูจน์กรณียุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ นั้น เห็นว่าตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๗ บัญญัติให้การพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญใช้ระบบไต่สวน ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจค้นหาความจริงไม่ว่าเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ และในการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงให้ศาลรัฐธรรมนูญรับฟังพยานหลักฐานได้ทุกประเภท เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติห้ามรับฟังไว้โดยเฉพาะ ดังนั้น โดยหลักกฎหมายวิธีพิจารณาดังกล่าว ไม่ว่าจะการพิจารณาในคดีประเภทใดที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญย่อมคำนึงถึงระดับมาตรฐานการพิสูจน์ที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพราะระบบวิธีพิจารณากำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญต้องตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ยิ่งกว่าการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในเชิงแบบพิธีโดยผูกพันอยู่เฉพาะพยานหลักฐานที่นำเสนอตนเอง ระดับมาตรฐานการพิสูจน์ในทุก

ประเภทคดีที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่มีความแตกต่างกัน ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้อง จึงฟังไม่ขึ้น

(๔) ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ว่า พรรคผู้ถูกร้องมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง การกระทำใด ๆ ต้องดำเนินการโดยคณะกรรมการบริหารพรรคจึงจะผูกพันและถือเป็นการกระทำของพรรค เมื่อการกระทำ ตามคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗ เป็นการกระทำของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิได้ตกอยู่ภายใต้อำนาจของพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๔ อีกทั้งการแสดงความคิดเห็น การเป็นนายประกัน หรือการเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ของสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง เป็นการกระทำในฐานะส่วนตัว การกระทำ ตามคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗ จึงไม่ใช้การกระทำของพรรคผู้ถูกร้อง

เห็นว่า ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องเป็นประเด็นเดียวกันกับประเด็นที่ผู้ถูกร้องได้เคยโต้แย้งไว้ ในการไต่สวนข้อเท็จจริงของศาลรัฐธรรมนูญในคดีซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗ และมีผลเป็นที่สุดไปแล้ว เมื่อไม่มีพยานหลักฐานที่แสดงให้เห็นข้อเท็จจริงที่แตกต่างไปจากคดีเดิม ศาลย่อมไม่อาจเปลี่ยนแปลงคำวินิจฉัยเป็นอย่างอื่น นอกจากนี้ หากพิจารณาเกี่ยวกับการกระทำ ของสมาชิกพรรคการเมือง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคสอง ประกอบพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติเป็นหลักการ ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่ควบคุมและกำกับดูแลมิให้สมาชิกกระทำการอันเป็น การฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ กฎหมาย ข้อบังคับ รวมตลอดทั้งระเบียบ ประกาศ และคำสั่งของคณะกรรมการ การเลือกตั้ง ดังนั้น คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องย่อมมีหน้าที่ควบคุมและกำกับดูแลมิให้สมาชิก กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ว่า การกระทำของสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง เป็นการกระทำในฐานะส่วนตัว พรรคผู้ถูกร้องไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง จึงเป็นข้อโต้แย้งที่ฟังไม่ขึ้น นอกจากนี้ การเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ก็เป็นนโยบายสำคัญของพรรคผู้ถูกร้อง ที่ใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายของพรรคผู้ถูกร้องดังกล่าวมีลักษณะ ของการรณรงค์ทางความคิดเพื่อโน้มน้าวให้สาธารณชนเห็นคล้อยตาม ข้อเท็จจริงที่ยืนยันการนำเสนอ นโยบายให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ มีทั้งในส่วนเนื้อหาที่ชัดเจน เนื่องจากการจัดทำเป็นร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ที่ผู้ถูกร้องมิได้ปฏิเสธ การดำรงอยู่ และมีการสื่อสารให้เป็นที่รับรู้ต่อสาธารณชนอย่างชัดเจน ดังที่มีการอ้างถึงในสำนวน คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ อาทิเช่น เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องได้ลงนาม

ข้อตกลงร่วมในการจัดตั้งรัฐบาล และนายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ กรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องได้ตอบ คำถามสื่อมวลชนกรณีการเสนอแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยยืนยันว่า พรรคก้าวไกลจะดำเนินการต่อไปให้สำเร็จ และเมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ ให้สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวประจำเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของสำนักข่าวบีบีซี ในหัวข้อ “พิธา ลิ้มเจริญรัตน์ ไม่ใช่ นักกฎหมายในแบบคุณ” มีการแปลบทสัมภาษณ์เป็นภาษาไทยท้ายคลิปว่า นโยบายการแก้ไข กฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ “ ... นั่นคือสิ่งที่เราสัญญากับประชาชนไว้ เรามีฉันทามติมากพอ เราได้รับคะแนนเสียงจากประชาชน ๑๔ ล้านคน พวกเขาเข้าใจ มันชัดเจนและโปร่งใสว่า นี่เป็นหนึ่งใน เป้าหมายที่เราต้องการผลักดัน ... ” เมื่อพรรคผู้ถูกร้องยืนยันนโยบายดังกล่าวในการเจรจา เพื่อจัดตั้งรัฐบาลร่วมกับพรรคการเมืองอื่น อีกทั้งนโยบายในการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ยังเป็นประเด็นสำคัญที่มีการยกขึ้นในการประชุมรัฐสภา เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๖ ในวาระเพื่อเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ หัวหน้าพรรค ผู้ถูกร้องในขณะนั้นได้รับการเสนอชื่อให้รัฐสภาเลือกเป็นนายกรัฐมนตรี และมีผู้อภิปรายขอให้นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ ยกเลิกนโยบายแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ แต่นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ ก็ไม่ตอบรับที่จะยกเลิกนโยบายของผู้ถูกร้องดังกล่าว ด้วยข้อเท็จจริงทั้งหลายที่ปรากฏอย่างชัดเจน คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องจึงไม่อาจปฏิเสธการกระทำของหัวหน้าพรรค กรรมการบริหาร ตลอดจนสมาชิกของพรรคผู้ถูกร้องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายของผู้ถูกร้องในการเสนอให้มีการแก้ไข ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการรณรงค์ในเชิงความคิดเพื่อสนับสนุน นโยบายดังกล่าว

(๕) ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ว่า การกระทำของผู้ถูกร้องตามข้อเท็จจริงในคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ไม่เป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข และไม่เป็นการปฏิบัติต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) นอกจากนี้ ยังโต้แย้งว่าการยุบพรรคการเมืองต้องเคร่งครัด ระมัดระวัง ได้สัดส่วนกับความรุนแรงของพฤติการณ์ของพรรคการเมือง และเป็นมาตรการสุดท้าย การกระทำ ของผู้ถูกร้องตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ไม่มีความรุนแรงในเชิงภาวะวิสัยอันสมควร จะเป็นเหตุแห่งการยุบพรรคการเมืองตามหลักการพื้นฐานและคุณค่าของระบอบประชาธิปไตยตามแนวคิด ประชาธิปไตยที่ปกป้องตนเองได้ ศาลรัฐธรรมนูญไม่ควรยุบพรรคผู้ถูกร้อง

เห็นว่า ในประเด็นที่ว่า การกระทำของผู้ถูกร้องเป็นการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขหรือไม่ ข้อโต้แย้งที่ผู้ถูกร้องยกขึ้นกล่าวอ้างล้วนเป็นข้อเท็จจริงที่มีอยู่เดิม ซึ่งผู้ถูกร้องเคยยกขึ้นต่อสู้ในคดีตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ และศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยเป็นที่ยุติแล้วว่า พฤติการณ์ดังกล่าวของผู้ถูกร้องเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ แล้ว ไม่มีเหตุให้ศาลวินิจฉัยในเนื้อหาแห่งคดีนี้เปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างอื่น กรณีจึงมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า พรรคผู้ถูกร้องกระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑)

ส่วนการกระทำของผู้ถูกร้องจะเป็นการกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือไม่ นั้น เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญเคยวินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๒^๓ ว่า คำว่า “ปฏิปักษ์” ไม่จำเป็นต้องรุนแรงถึงขนาดมีเจตนาที่จะล้มล้างทำลายให้สิ้นไป ทั้งยังไม่จำเป็นต้องถึงขนาดตั้งตนเป็นศัตรูหรือฝ่ายตรงข้ามเท่านั้น เพียงแค่เป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการขัดขวางหรือสกัดกั้นมิให้เจริญก้าวหน้า หรือเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดผลเป็นการเซาะกร่อนบ่อนทำลาย จนเกิดความชำรุดทรุดโทรมหรืออ่อนแอลง ก็เข้าลักษณะของการกระทำที่เป็นปฏิปักษ์แล้ว และไม่จำเป็นต้องมีเจตนาประสงค์ต่อผลหรือก่อให้เกิดผลเสียหายร้ายแรงเกิดขึ้นก่อน เพื่อให้เป็นมาตรการป้องกันความเสียหายแก่สถาบันหลักของประเทศ ดังนั้น เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗ ว่า พฤติการณ์ของผู้ถูกร้องที่เสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และดำเนินการต่อเนื่องโดยใช้เป็นนโยบายของพรรคในการหาเสียงเลือกตั้ง เป็นการมุ่งหมายให้สถาบันพระมหากษัตริย์อยู่ในฐานะคู่ขัดแย้งกับประชาชน นำไปสู่การล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในที่สุด ทั้งนี้ แม้ว่าผู้ร้องจะมีได้ทำการรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติมว่ากรณีเป็นการกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอย่างไร แต่ศาลย่อมอาศัยข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานในคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗ มาประกอบการพิจารณาในคดีนี้ได้ เมื่อพิจารณาพฤติการณ์ข้อเท็จจริงในคดีดังกล่าวแล้ว เห็นว่า การกระทำของผู้ถูกร้องเข้าลักษณะการกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

^๓ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๒ เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเพื่อยุติคำสั่งยุบพรรคไทยรักษาชาติ

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๒) ด้วย

เมื่อพิจารณาการกระทำของพรรคผู้ถูกร้องว่าเข้าข่ายการกระทำที่ต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) แล้ว ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อมามีว่าการกระทำดังกล่าวสมควรใช้มาตรการยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสองหรือไม่นั้น เห็นว่า เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญมุ่งที่จะให้พรรคการเมืองเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดังความที่ปรากฏอย่างชัดเจนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๐ และแม้พรรคการเมืองต่าง ๆ ที่มีการจัดตั้งขึ้นจะเป็นการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีแนวคิดอุดมการณ์ทางการเมืองหลากหลาย แต่ในการใช้สิทธิหรือเสรีภาพของพรรคการเมืองในการเสนอความเห็น และกระทำการต่าง ๆ ก็ต้องคำนึงถึงหลักการสำคัญอันเป็นที่มาของการจัดตั้งพรรคการเมืองด้วย เพราะมิเช่นนั้นแล้ว การใช้สิทธิหรือเสรีภาพใดนั้น นอกจากไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแล้ว ยังจะกระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น ดังที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มุ่งหมายจะคุ้มครอง อย่างไรก็ตามก็ดี ในคดีนี้ การพิจารณาและลงความเห็นของผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนข้อห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ จึงหาใช่เพราะการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นต่างแล้วจะกลายเป็นข้อต้องห้ามตามกฎหมายแต่ประการใด ทั้งนี้ เนื่องจากในการปกครองระบอบประชาธิปไตย พรรคการเมืองย่อมมีเสรีภาพในการเสนอความเห็นหลากหลายในทางการเมืองเพื่อสร้างความนิยมในหมู่ประชาชน โดยการเสนอนโยบายเชิงสร้างสรรค์ และอยู่ในกรอบแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมาย แต่กรณีการกระทำของผู้ถูกร้องตามคำร้องในคดีนี้เป็นการใช้เสรีภาพในการเผยแพร่ความเห็นที่เกินเลยกว่าการใช้เสรีภาพที่ชอบด้วยเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญ เพราะส่งผลกระทบต่อแก่นสาระสำคัญและความคงอยู่ของระบอบการปกครองที่รัฐธรรมนูญสถาปนาขึ้น เพื่อความเป็นเอกภาพและความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง แม้ผู้ถูกร้องจะโต้แย้งว่าการใช้มาตรการยุบพรรคการเมืองตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ กำหนดไม่ได้สัดส่วนกับการกระทำของผู้ถูกร้อง เนื่องจากผู้ถูกร้องเห็นว่ามิใช่การกระทำการฝ่าฝืนที่มีความรุนแรงในทางภาวะวิสัยถึงขั้นที่ว่าการกระทำนั้นใกล้เคียงจะทำให้เกิดผล

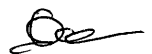
ถึงขนาดจำเป็นต้องยุบพรรคการเมือง แต่เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงตามที่ศาลรัฐธรรมนูญฟังเป็นที่ยุติว่า เข้าลักษณะเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเป็นปฏิปักษ์ต่อระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญเห็นถึงระดับความร้ายแรงของการกระทำว่ามีใช่เพียงการยืนยันเสนอนโยบายของพรรค ผู้ถูกร้องในการเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ อันเป็นเพียงผล ประการหนึ่งที่แสดงออกอย่างชัดเจนเท่านั้น หากแต่แก่นแท้ของการกระทำที่ต้องห้ามและมีระดับ ความรุนแรงคือการนำเสนอฐานความคิดที่ไม่ยอมรับคุณค่าของหลักการสำคัญของการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และจากการศึกษาเปรียบเทียบประเทศที่ปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยก็พบว่า มาตรการยุบพรรคการเมืองมิได้ใช้แต่เฉพาะแต่กรณีพรรคการเมือง ที่กระทำการล้มล้างระบอบประชาธิปไตยด้วยการใช้ความรุนแรงกระทำโดยมิชอบด้วยรัฐธรรมนูญเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการยุบพรรคการเมืองที่เสนอนโยบายที่เป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ด้วย^๕ เมื่อพิจารณาการกระทำที่ต้องห้ามดังกล่าว ไม่ว่าจะกระทำผ่านกิจกรรม ทางการเมืองหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะโดยหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง กรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง หรือสมาชิกของพรรคผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้แล้วว่าผู้ถูกร้องไม่อาจ ปฏิเสธความรับผิดชอบ เห็นว่าข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องในเรื่องความไม่ได้สัดส่วนฟังจึงไม่ขึ้น

ประเด็นที่สอง คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องจะถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง หรือไม่ เพียงใด

เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑ ได้บัญญัติถึงหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ให้เป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินกิจกรรม ของพรรคการเมือง^๕ เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗ วินิจฉัยว่าการกระทำของผู้ถูกร้อง เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

^๕ Angela K. Bourne & Fernando Casal Bértoa, Mapping 'Militant Democracy': Variation in Party. Ban Practices in European Democracies (1945 - 2015).

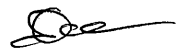
^๕ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง “พรรคการเมือง ต้องมีคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย นโยบาย และข้อบังคับของพรรคการเมืองมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง รวมตลอดทั้งระเบียบ ประกาศ และคำสั่ง ของคณะกรรมการ ... ”

ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง คณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้อง จึงเป็นผู้รับผิดชอบในกรณีที่พรรคผู้ถูกร้องได้ใช้นโยบายร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) เป็นนโยบายหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งทั่วไปทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ ซึ่งถือเป็นการดำเนินกิจกรรมของพรรคผู้ถูกร้อง

มีข้อพิจารณาประการสำคัญว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มีความมุ่งหมายให้มีมาตรการลงโทษคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่แตกต่างจากฉบับก่อนหน้า โดยพิจารณาจากการดำรงอยู่ในตำแหน่งคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมากกว่าพิจารณาในรายละเอียดของการกระทำของกรรมการบริหารพรรคการเมืองแต่ละคน อันสังเกตได้จากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง “ ... มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองกระทำการตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง และเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น” พิจารณาเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ ที่บัญญัติว่า “ ... ปราบกฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำได้แล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำได้แล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น ... ” จากข้อสังเกตข้างต้นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง ได้ตัดถ้อยคำ “มีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำได้แล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำ” ออก ดังนั้น คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองจึงต้องรับผิดชอบโดยไม่จำเป็นต้องมีการกระทำที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับเหตุของการยุบพรรคการเมือง เนื่องจากกฎหมายนั้นให้ดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการบริหารพรรค เป็นผู้รับผิดชอบและเมื่อมีการกระทำที่ต้องห้าม จึงต้องถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

ดังนั้น เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองและเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง จึงชอบที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในช่วงระหว่างวันที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคผู้ถูกร้องเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร จนถึงวันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗

สั่งให้พรรคผู้ถูกร้องเลิกการกระทำอันเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อันเป็นช่วงเวลาที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามบทบัญญัติดังกล่าว คือระหว่างวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๗ โดยเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง บุคคลดังกล่าวเป็นเวลาสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นการกำหนดระยะเวลาเดียวกับระยะเวลาที่ห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องที่ถูกยุบ และถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง

ประเด็นที่สาม ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องที่ถูกยุบและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งจะไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้องถูกยุบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง หรือไม่

เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา และห้ามมิให้บุคคลใดใช้ชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองซ้ำ หรือพ้องกับชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองที่ถูกยุบนั้น” และวรรคสอง บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเพราะเหตุดังกล่าว ไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีก ทั้งนี้ ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นถูกยุบ” บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวเป็นบทบัญญัติว่าด้วยผลของการฝ่าฝืนกฎหมาย ซึ่งมีได้ให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญที่จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องแล้ว จึงต้องสั่งเพิกถอนสิทธิผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าวอยู่ในช่วงเวลาที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในการไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้

ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง^๖

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นควรมีคำสั่งให้ยุบพรรคก้าวไกล (ผู้ถูกร้อง) ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) และวรรคสอง ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าวอยู่ในวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๗ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้สั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องเป็นเวลาสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง และห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องในช่วงเวลาดังกล่าวไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีก ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้องถูกยุบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง

(นายอุดม รัฐอมฤต)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

^๖ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๖๓ เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเพื่่อมมีคำสั่งยุบพรรคอนาคตใหม่